

Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott

Sammanfattning

I betänkandet behandlar justitieutskottet proposition 2014/15:26 Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott. I betänkandet behandlas även en motion som väckts med anledning av propositionen samt sex motioner från den allmänna motionstiden 2014.

Utskottet ställer sig bakom de förslag som lämnas i propositionen och föreslår att riksdagen avslår motionerna.

I propositionen föreslås ökade möjligheter att förverka fordon som har använts vid trafikbrott, om gärningsmannen tidigare gjort sig skyldig till olovlig körning eller rattfylleribrott. Propositionen innehåller vidare förslag om en skärpning av oskälighetsrekvisitet. Endast om ett förverkande är uppenbart oskäligt ska förverkande inte ske.

För att minska polisens kostnader för förvaring av fordon föreslås också att det ska bli möjligt att sälja eller förstöra beslagtagna fordon innan ett förverkandebeslut har fattats, om fordonen inte är värda mer än en femtedel av prisbasbeloppet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2015.

I betänkandet finns två reservationer (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott.....	5
Reservationer.....	8
1. Grov vårdslöshet i trafik, punkt 2 (SD).....	8
2. Ökade möjligheter till förverkande av fordon, punkt 3 (SD).....	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	10
Propositionen.....	10
Följdmotionen.....	10
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15.....	10
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott med den justeringen att 7 § ska bestå av fyra stycken. Den sista meningen, som inleds med ”Bestämmelser om tillfälligt omhändertagande...”, ska vara ett eget stycke.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:26.

2. Grov vårdslöshet i trafik

Riksdagen avslår motion

2014/15:3014 av Adam Marttinen och Kent Ekeröth (SD).

Reservation 1 (SD)

3. Ökade möjligheter till förverkande av fordon

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1541 av Johnny Skalin (SD),

2014/15:1824 av Thomas Finnborg (M),

2014/15:1825 av Anders Hansson m.fl. (M),

2014/15:2152 av Anders Hansson m.fl. (M),

2014/15:2360 av Anders Hansson (M) och

2014/15:3004 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 20.

Reservation 2 (SD)

Stockholm den 12 februari 2015

På justitieutskottets vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Annika Hirvonen (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Johan Pehrson (FP), Linda Snecker (V), Andreas Carlson (KD) och Lawen Redar (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2014/15:26 Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott.

Förslaget till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Lagförslaget finns i bilaga 2. Lagförslagen har granskats av Lagrådet. I enlighet med Lagrådets synpunkter har lagförslagen förtydligats.

Med anledning av propositionen har en motion väckts. I betänkandet behandlas även sex motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2014. Förslagen i motionerna återges i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar, med en mindre redaktionell justering, regeringens lagförslag. Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att man även vid grov vårdslöshet i trafik särskilt ska beakta om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet samt motionsyrkanden om att utöka möjligheterna till förverkande av fordon. Jämför reservation 1 och 2 (SD).

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen att möjligheten att förverka fordon som använts vid brott mot lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (trafikbrottslagen) ska utvidgas. Det ska enligt regeringen ske genom att det i lagens förverkandebestämmelse (7 §) införs en anvisning med innebörden att om någon har gjort sig skyldig till olovlig körning, rattfylleri eller grovt rattfylleri ska man vid bedömningen av om förverkandet behövs för att förebygga fortsatt brottslighet särskilt beakta om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet. Vidare ska dagens oskälighetsrekvisit skärpas genom att ett förverkande ska få ske i de fall det inte är uppenbart oskäligt. Motsvarande ska gälla även annan egendom som använts som hjälpmedel vid trafikbrott eller varit avsedd att användas som hjälpmedel.

Regeringen konstaterar att brotten olovlig körning, rattfylleri och grovt rattfylleri är de mest frekventa och mest trafikfarliga brotten. Regeringen anför att den visserligen delar några av remissinstansernas bedömning att det vid grov vårdslöshet i trafik och smitning som grundar sig på extrema trafikbeteenden ofta finns en beaktansvärd risk för fortsatt brottslighet och att upprepad sådan brottslighet normalt bör leda till ett förverkande. Brottsbeskrivningen för vårdslöshet i trafik och smitning är emellertid i flera fall vidare än de för olovlig körning och rattfylleri, eftersom de inte förutsätter att brottet begås av en förare av ett motordrivet fordon. Dessa brott är inte heller lika frekvent förekommande som brotten olovlig körning och rattfylleri. Det är därför enligt regeringens mening inte lämpligt att vårdslöshet i trafik eller smitning tas med bland de brott för vilka återfall typiskt sett bör leda till fordonsförverkande.

Vidare föreslår regeringen att undersökningsledaren eller åklagaren omedelbart ska få besluta att ett fordon som har tagits i beslag i förverkandesyfte får säljas eller förstöras, om fordonets värde understiger en

femtedel av det prisbasbelopp som gällde vid tidpunkten för beslaget. Ett sådant beslut ska dock få verkställas tidigast tre veckor efter det att en underrättelse om beslutet har sänts till den som beslaget har gjorts hos. Beslutet om försäljning eller förstöring ska inte få överklagas. Om rättens prövning av beslaget har begärts ska dock fordonet inte få säljas eller förstöras innan tingsrätten har prövat beslaget. Intäkterna från en försäljning ska tillfalla staten. Om ett fordon som sålts eller förstörts inte förverkas, ska ägaren ha rätt till ersättning. Ersättningen ska motsvara fordonets pris vid försäljningen eller om det har förstörts ett skäligt belopp. Beslutet om ersättning fattas av Polismyndigheten efter ansökan av fordonets ägare. Den som är missnöjd med ersättningsbeslutet får inom en månad från det att han eller hon fick del av det begära rättens prövning av beslutet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2015.

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:3014 av Adam Marttinen och Kenth Ekeröth (båda SD) föreslås att även grov vårdslöshet i trafik ska inkluderas i uppräknningen av de brott som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om förverkande behövs för att förebygga fortsatt brottslighet. Motionärerna framhåller bl.a. att förverkande av fordon är en lämplig åtgärd för att förebygga återfall i allvarliga trafikbrott och att det är en åtgärd som måste nyttjas i fler fall.

I ett flertal motioner från den allmänna motionstiden 2014 efterfrågas åtgärder som ökar möjligheterna att förverka fordon vid trafikbrott. I motion 2014/15:1541 av Johnny Skalin (SD) föreslås att polisen ska få utfärda mycket höga bötesbelopp, beslagta och i vissa fall förverka fordon. I motion 2014/15:1824 av Thomas Finnborg (M) föreslås en översyn av förverkandereglererna vid trafikbrott som ger polisen bättre förutsättningar att förverka fordon vid trafikbrott. I motion 2014/15:1825 av Anders Hansson (M) föreslås att polisens rätt att beslagta fordon för att förhindra s.k. streetracing ska ses över. Samma yrkande tas upp av samma motionär i motion 2014/15:2152. Även i motion 2014/15:2360 av Anders Hansson (M) föreslås att polisen ges utökad rätt att beslagta fordon vid trafikbrott såsom olovlig körning. Slutligen begärs i kommittémotion 2014/15:3004 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) i yrkande 20 att trafiksäkerheten ska väga tyngre än i dag vid bedömningar om ett fordonsförverkande ska anses skäligt.

Utskottets ställningstagande

Möjligheten att förverka fordon som har använts vid trafikbrott utgör ett viktigt led i arbetet med att förhindra återfall i trafikbrott och därigenom förbättra trafiksäkerheten. Det har inte heller väckts någon motion med förslag till lagändring som står emot regeringens lagförslag. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att öka möjligheterna att förverka fordon som har använts vid trafikbrott.

När det gäller vilka brott som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett förverkande behövs anser regeringen, som framgår ovan, att vårdslöshet i trafik och smitning inte bör ingå bland dessa. Utskottet delar regeringens bedömning i denna del. Som regeringen påpekar får bedömningen av om det finns förutsättningar att förverka ett fordon i dessa fall göras enligt 7 § första stycket trafikbrottslagen. Det kan därvid noteras att möjligheterna att förverka ett fordon enligt denna bestämmelse utökas genom den föreslagna skärpningen av oskälighetsrekvisitet. Utskottet avstyrker motion 2014/15:3014 (SD).

Motionerna 2014/15:1541 (SD), 2014/15:1824 (M), 2014/15:2360 (M) och 2014/15:3004 (SD) får anses tillgodosedda genom propositionen. Vad gäller motionerna 2014/15:1825 (M) och 2014/15:2152 (M) får dessa anses delvis tillgodosedda genom propositionen, och utskottet finner inte skäl att vidta några initiativ i övriga delar. Utskottet avstyrker därför samtliga dessa motioner.

Sammanfattningsvis tillstyrker således utskottet lagförslaget och avstyrker motionerna. Utskottet har noterat att redovisningen av gällande lagstiftning är felaktig. För att rätta till detta föreslår utskottet därför en mindre redaktionell ändring.

Reservationer

1. Grov vårdslöshet i trafik, punkt 2 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:3014 av Adam Marttinen och Kent Ekeröth (SD).

Ställningstagande

Det finns mer att göra för att upprätthålla en säker trafik i Sverige. Samhällets regler för att komma åt oansvariga förare måste stramas åt. Förverkande av fordon vid trafikbrott är en lämplig åtgärd som bör användas i fler fall. Vi ställer oss därför bakom förslagen i den aktuella propositionen. Som flera remissinstanser påpekat finns det dock skäl att utvidga uppräknningen av brott i 7 § andra stycket trafikbrottslagen. Brottet grov vårdslöshet i trafik, som kan grunda sig på extrema trafikbeteenden, t.ex. trafikfarlig kappkörning i mycket höga hastigheter som markant ökar olycksrisken, bör t.ex. inkluderas i denna uppräknning.

2. Ökade möjligheter till förverkande av fordon, punkt 3 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2014/15:1541 av Johnny Skalin (SD) och

2014/15:3004 av Kent Ekeröth m.fl. (SD) yrkande 20 och

bifaller delvis motionerna

2014/15:1824 av Thomas Finnborg (M),

2014/15:1825 av Anders Hansson m.fl. (M),

2014/15:2152 av Anders Hansson m.fl. (M) och

2014/15:2360 av Anders Hansson (M).

Ställningstagande

Det bör övervägas att ge polisen möjlighet att få utdöma mycket höga bötesbelopp samt beslagta och i vissa fall förstöra ett fordon om ägaren framfört fordonet utan körkort och trafikförsäkring. Rattfylleri under påverkan av alkohol och narkotika är ett mycket allvarligt brott. Alla i samhället riskerar att bli offer för rattfylleristens bristande omdöme. I NJA 2006 s. 751 har Högsta domstolen prövat frågan vilken betydelse bilens värde och ägarens personliga och ekonomiska förhållanden har vid bedömningen av om ett förverkande enligt 7 § trafikbrottslagen är oskäligt. Gärningsmannen dömdes i målet för tre fall av grovt rattfylleri och grov olovlig körning. Mannen hade tidigare dömts för grovt rattfylleri. Den aktuella bilen var värderad till 120 000 kronor. Högsta domstolen uttalade att de aktuella trafikbrotten, liksom det tidigare grova rattfylleriet, var av sådan art att ett förverkande fick anses erforderligt från trafiksäkerhetssynpunkt men att det med hänsyn till vad som framkommit om mannens personliga förhållanden och ekonomiska situation satt i relation till bilens värde framstod som oskäligt att förverka fordonet. Enligt vår mening ska trafiksäkerheten väga tyngre än i dag vid bedömningen av om ett fordonsförverkande ska anses skäligt i förhållande till fordonets värde och gärningsmannens situation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:26 Skärpta regler om förverkande av fordon vid trafikbrott:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott.

Följdmotionen

2014/15:3014 av Adam Marttinen och Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även inkludera grov vårdslöshet i trafik i uppräknningen i 7 § andra stycket trafikbrottslagen.

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:1541 av Johnny Skalin (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utdöma mycket höga bötesbelopp och låta polisen beslagta och med vissa restriktioner (tillsammans med den lagförde) kunna fatta beslut om att förstöra ett fordon vars ägare framfört fordonet utan körkort och trafikförsäkring.

2014/15:1824 av Thomas Finnborg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över lagens bestämmelser.

2014/15:1825 av Anders Hansson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvidga polisens rätt att beslagta fordon för att förhindra s.k. streetracing.

2014/15:2152 av Anders Hansson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvidga polisens rätt att beslagta fordon för att förhindra streetracing.

2014/15:2360 av Anders Hansson (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att utvidga polisens beslagsrätt vid brottet olovlig körning.

2014/15:3004 av Kent Ekeröth m.fl. (SD):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att trafikbrottslagen ska ändras så att trafiksäkerheten väger mycket tyngre än i dag vid bedömningar av om ett fordonsförverkande ska anses skäligt i förhållande till fordonets värde och gärningsmannens ekonomiska situation.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott

dels att 7 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 8–10 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Ett fordon som har använts vid brott enligt denna lag får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är oskäligt. Detsamma gäller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag.

Ett fordon som har använts vid brott enligt denna lag får förklaras förverkat, om det behövs för att förebygga fortsatt sådan brottslighet och förverkande inte är *uppenbart* oskäligt. Detsamma gäller annan egendom som har använts som hjälpmedel vid brott enligt denna lag.

Om någon har gjort sig skyldig till olovlig körning, rattfylleri eller grovt rattfylleri ska det vid bedömningen av om förverkande behövs för att förebygga fortsatt brottslighet särskilt beaktas om gärningsmannen tidigare har gjort sig skyldig till sådan brottslighet.

Första stycket gäller även i fråga om egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid brott enligt denna lag, om brottet har fullbordats. Bestämmelser om tillfälligt omhändertagande av egendom i syfte att förhindra rattfylleribrott finns i 24 a–24 d §§ polislagen (1984:387) och i 9–11 §§ lagen (2008:322) om Tullverkets och Kustbevakningens befogenheter att ingripa mot rattfylleribrott.

8 §

Undersökningsledaren eller åklagaren får omedelbart besluta att ett fordon som har tagits i beslag för att det skäligen kan antas bli förverkat enligt 7 § får säljas eller förstöras, om fordonets värde understiger en femtedel av det prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken som

¹ Senaste lydelse 2008:323.

gällde vid beslaget. Ett sådant beslut får dock verkställas tidigast tre veckor efter det att en under rättelse om beslutet har sänts till den som beslaget har gjorts hos.

Ett beslut enligt första stycket får inte överklagas. Om rättens prövning av beslaget har begärts enligt 27 kap. 6 § rättegångsbalansen, får dock fordonet inte säljas eller förstöras innan beslaget har prövats av tingsrätten.

Intäkter vid försäljning tillfaller staten.

9 §

Om ett fordon som sålts eller förstörts enligt 8 § inte förverkas, har ägaren rätt till ersättning. För egendom som har sålts lämnas ersättning med det belopp som influtit vid försäljningen. Om fordonet har förstörts, lämnas ersättning med skäligt belopp.

Beslut om ersättning fattas av Polismyndigheten efter ansökan av fordonets ägare.

10 §

Den som är missnöjd med ett beslut om ersättning enligt 9 § andra stycket får inom en månad från det att han eller hon fick del av beslutet begära rättens prövning av det. Ansökan görs till den tingsrätt som kunnat pröva beslaget. Vid domstolens handläggning tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Ersättningen betalas ut av Polismyndigheten sedan beslutet vunnit laga kraft.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2015.
 2. Om det senaste brottet har begåtts före ikraftträdandet gäller 7 § i den äldre lydelsen.